

Број: I-ОП-1-103/13

Дана: 10. априла 2013. године

НОВИ САД

Након спроведеног поступка по представи Милана Славујевића из Вршца Покрајински омбудсман на основу члана 33 став 1 алинеја 2 Покрајинске скупштинске одлуке о Покрајинском омбудсману ("Службени лист АП Војводине", бр. 23/2002, 5/2004, 16/2005 и 18/2009-промена назива акта) Филијали Вршац Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање упућује следеће

МИШЉЕЊЕ

I Нема основа за обустављање дела износа пензије на име самодоприноса на основу Одлуке о увођењу самодоприноса за изградњу канализације у Вршцу ("Службени лист општине Вршац", број 5/95), с обзиром на то да одредба члана 4 ове одлуке у делу којим је прописано да су основица за извршавање самодоприноса пензије остварене у земљи и иностранству, није сагласна са чланом 27 став 1 Закона о финансирању локалне самоуправе ("Службени гласник РС", бр. 62/2006, 47/2011 и 93/2012).

II Филијала Вршац Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање неправилно поступа, јер приликом исплате пензија обуставља износ дела пензије на име самодоприноса на основу Одлуке о увођењу самодоприноса за изградњу канализације у Вршцу, без претходно прибављене писане изјаве пензионера да су сагласни, односно да желе да плаћају самодопринос, како је прописано чланом 27 став 2 Закона о финансирању локалне самоуправе.

III Филијала Вршац Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање неправилно поступа, јер приликом утврђивања да ли пензионери који су право на пензију остварили након увођења самодоприноса, односно након 1. децембра 1995. године, испуњавају услове за ослобађање од обавезе плаћања самодоприноса, у смислу члана 8 Одлуке о увођењу самодоприноса за изградњу канализације у Вршцу, испуњеност услова није ценила у односу на последње познато просечно месечно нето примање, односно зараду у Републици, већ је користила податке о истом прибављене приликом увођења самодоприноса 1. децембра 1995. године.

Имајући у виду наведено мишљење Покрајински омбудсман Филијали Вршац Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање упућује следећу

ПРЕПОРУКУ

I Потребно је да Филијала Вршац Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање престане са обуставом износа дела пензије на име самодоприноса уведеног Одлуком о увођењу самодоприноса за изградњу канализације у Вршцу ("Службени лист општине Вршац", број 5/95), осим пензионерима који добровољно желе да плаћају самодопринос, а на основу њихове писане изјаве.

II Потребно је да Филијала Вршац Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање у року од 15 дана од дана пријема овог мишљења обавести Покрајинског омбудсмана о предузетим мерама.

III Ово мишљење и препорука биће објављени на интернет страници Покрајинског омбудсмана након уручења Филијали Вршац Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање.

Образложење

Покрајински омбудсман примио је представку Милана Славијевића из Вршца у којој наводи да је, након што је 2010. године остварио право на пензију, утврдио да му се приликом исплате пензије без његове сагласности обуставља износ на име самодоприноса, а на основу Одлуке о увођењу самодоприноса за изградњу канализације у Вршцу ("Службени лист општине Вршац", број 5/95). Наводи да обустављање износа дела пензије на име самодоприноса пензионерима није у складу са чланом 8 наведене одлуке, којим је прописано да се од обавезе плаћања самодоприноса, поред случајева утврђених законом, ослобађају радници и пензионери чија зарада, односно пензија не прелази 70% од последњег познатог просечног месечног нето примања, односно зараде запослених у републици објављен од стране Савезног завода

за статистику, с обзиром на то да се од 2002. године пензионерима обуставља износ на име самодоприноса, без обзира на висину пензије. Подносилац представке истиче да се због овог проблема обраћао Филијали Вршац Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање, али да није добио задовољавајући одговор.

Поступајући по представи Покрајински омбудсман упутио је захтев Филијали Вршац Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање да се изјасни о наводима представке.

У изјашњењу се наводи да је Одлуком о увођењу самодоприноса за изградњу канализације у Вршцу од 18. октобра 1995. године уведен је самодопринос за насељено место Вршац за период од 1. децембра 1995. године до коначне изградње канализације у Вршцу, а најдуже до 30. новембра 2025. године. Наводи се да је након пријема ове одлуке о увођењу самодоприноса Филијала Вршац Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање прибавила податак о просечној месечној нето заради у Републици, који је објавио Савезни завод за статистику, и почела да обуставља износ дела пензије на име самодоприноса корисницима чије су пензије у том тренутку биле веће од 70% просечне месечне нето зараде. Даље се наводи да се подносилац представке у више наврата усменим путем обраћао овој филијали, те да је добио детаљне информације о начину поступања приликом спровођења наведене одлуке о увођењу самодоприноса. Подносилац представке је корисник старосне пензије од 22. марта 2010. године, а како се, према Мишљењу Министарства за државну управу и локалну самоуправу број 011-00-00216/2003-06 од 7. јула 2003. године, обавезе грађана утврђене одлукама о увођењу самодоприноса до дана ступања на снагу Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", бр. 9/2002 и 33/2002) извршавају у складу са тим одлукама, за обустављање износа на име самодоприноса није било потребно прибављати његову сагласност. У изјашњењу се наводи да се, након притужби подносиоца представке, ова филијала обратила Општини Вршац, као доносиоцу предметне одлуке, ради тумачења одредбе члана 8 одлуке. Општина Вршац у одговору од 1. августа 2012. године известила је филијалу да је након пријема одлуке била дужна да прибави податак о последњем просечном месечном нето примању на дан 1. децембра 1995. године и да на основу овог податка отпочне са обуставом износа дела пензије на име самодоприноса пензионерима, те да износ просечног месечног нето примања није требало даље усклађивати. Како је чланом 7 предметне одлуке одређено да се самодопринос уводи за период од 1. децембра 1995. године до изградње канализације у насељеном месту Вршац, а најдуже до 30. новембра 2025. године, филијала је у јулу 2012. године од Општине Вршац тражила информацију о томе да ли је изградња канализације завршена, односно да ли би требало престати са даљом обуставом самодоприноса, те је обавештена да и даље постоји потреба за средствима од самодоприноса. У изјашњењу се истиче да од увођења самодоприноса није вршено усклађивање износа просечног месечног нето примања, тако да сви запослени и сви пензионери на територији Општине Вршац плаћају предметни самодопринос. Такође се истиче да је, у време када је подносилац представке остварио право на пензију, 70% просечне месечне зараде за мај 2010. године износио 23.912,70 динара, а износ његове

пензије за јун 2010. године је био 24.581,00 динара, као и да према последњем објављеном податку Републичког завода за статистику 70% просечне месечне зараде за јануар 2013. године износи 27.427,90 динара, а износ пензије подносиоца за фебруар 2013. године је 28.145,78 динара.

Одлука о увођењу самодоприноса за изградњу канализације у Вршцу ("Службени лист општине Вршац", број 5/95) донета је 18. октобра 1995. године на основу Закона о самодоприносу ("Службени гласник РС", број 29/93). Чланом 4 став 1 наведене одлуке прописано је да је основица за извршавање самодоприноса зарада односно плата, остала примања која имају карактер личних примања, односно прихода, пензије остварене у земљи и иностранству и приходи остварени од имовине и имовинских права, а самодопринос се обрачунава на основицу одговарајућег примања и прихода, односно имовине утврђене у складу са прописом којим се уређује опорезивање одговарајућих прихода. Чланом 8 прописано је да се од обавезе плаћања самодоприноса, поред случајева утврђених законом, ослобађају радници и пензионери чија зарада, односно пензија не прелази 70% од последњег познатог просечног месечног нето примања, односно зараде запослених у Републици који објављује Савезни завод за статистику.

Законом о финансирању локалне самоуправе ("Службени гласник РС", бр. 62/2006, 47/2011 и 93/2012) прописано је: да јединици локалне самоуправе припадају изворни приходи остварени на њеној територији, укључујући и приходе по основу самодоприноса (члан 6 тачка 14); да одлука о самодоприносу, између осталог, садржи податке који се односе на укупан износ средстава који се прикупљају, обвезнике, начин и рокове извршавања самодоприноса, као и лица која се ослобађају те обавезе (члан 21 тач. 4 и 5); да одлуку доносе грађани који имају изборно право и пребивалиште на подручју на коме се средства прикупљају, односно да одлуку доносе и грађани који немају изборно право и пребивалиште на коме се прикупљају средства, ако на том подручју имају непокретну имовину, а средствима се побољшавају услови коришћења те имовине, те да се одлука сматра донетом када се за њу изјасни већина од укупног броја грађана из ст. 1 и 2 овог члана (члан 23); да се основица самодоприноса уређује одлуком, а ако одлуком није друкчије одређено, основицу самодоприноса чине зараде (плате) запослених, приходи од пољопривреде и шумарства и приходи од самосталне делатности, на које се плаћа порез на доходак грађана у складу са законом који уређује порез на доходак грађана, пензије остварене у земљи и иностранству, односно вредност имовине на коју се плаћа порез на имовину, у складу са законом који уређује порез на имовину (члан 26); да се самодопринос не може уводити на примања и имовину који су законом изузети од опорезивања (члан 27 став 1); пензионери могу добровољно уплаћивати самодопринос на основу пензија остварених у земљи и иностранству на основу писане изјаве (члан 27 став 2); да ће се права и обавезе грађана које су, до дана примене овог закона, утврђене одлукама о увођењу самодоприноса у складу са чланом 93 Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", бр. 9/2002, 33/2004, 135/2004), извршаваће се у складу са тим одлукама (члан 58).

Чланом 9 став 1 тачка 17 Закона о порезу на доходак грађана ("Службени гласник РС", бр. 24/2001...8/2013-усклађени дин. изн.) прописано је да се не плаћа порез на доходак грађана на примања остварена по основу пензија и инвалиднина које се остварују по основу права из обавезног пензијског и инвалидског осигурања, односно војног осигурања.

У вези с питањем законитости одредаба одлука о увођењу самодоприноса донетих пре ступања на снагу Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", бр. 9/2002, 33/2004 и 135/2004), којима су утврђене основице самодоприноса у складу са тада важећим законима, а на које се, према Закону о финансирању локалне самоуправе не може наплаћивати самодопринос, Уставни суд је у Одлуци број IУл-235/2009 од 13. маја 2010. године, донетој у поступку оцењивања законитости одредбе члана 3 тачка 1 Одлуке о увођењу самодоприноса за насељено место Текија ("Службени лист општине Крушевац", број 8/2000) којом је предвиђено да се самодопринос плаћа на пензије, заузео следећи став:

"Према мишљењу Суда, члан 58 Закона о финансирању локалне самоуправе, којим је прописано да ће се права и обавезе грађана које су, до дана примене овог закона, утврђене одлукама о увођењу самодоприноса, у складу са чланом 93 Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", бр. 9/2002, 33/2004 и 135/2004), извршавати у складу са тим одлукама, односи се искључиво на одлуке о самодоприносу које су донете за време важења наведеног Закона о локалној самоуправи донетог 2002. године, а не и на одлуке које су донете на основу ранијих закона који су уређивали институт самодоприноса. Ово стога што се прелазним решењем које прописује Закон о финансирању локалне самоуправе, уређују правни односи настали у време важења закона чије одредбе престају да важе, дакле Закона о локалној самоуправи донетог 2002. године (са каснијим изменама и допунама). Са друге стране, Закон о финансирању локалне самоуправе ниједном својом одредбом није предвидео решења којима би се одредила правна судбина одлука о увођењу самодоприноса чији је правни основ за доношење представљао Закон о локалној самоуправи из 1999. године или неки други закон који је раније престао да важи.

Имајући у виду наведено, као и да је Закон о финансирању локалне самоуправе предвидео другачије решење у погледу утврђивања основице самодоприноса, јер се сагласно члану 27 став 1 наведеног закона, самодопринос не може уводити на примања и имовину која су законом изузета од опорезивања, а како се на пензије не плаћа порез на доходак грађана у смислу члана 9 став 1 тачка 17 Закона о порезу на доходак грађана, Уставни суд је оценио да оспорена одредба члана 3 тачка 1 у делу који гласи: "пензије" Одлуке о увођењу самодоприноса за насељено место Текија из 2000. године, није сагласна са одредбом члана 27 став 1 Закона о финансирању локалне самоуправе."

Сходно наведеном, а имајући у виду да је Одлука о увођењу самодоприноса за изградњу канализације у Вршцу донета 1995. године, односно пре ступања на снагу Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", бр. 9/2002, 33/2004 и 135/2004),

произилази да одредба члана 4 став 1 ове одлуке, у делу у којим је прописано да су основица за извршавање самодоприноса пензије остварене у земљи и иностранству, није сагласна са Законом о финансирању локалне самоуправе ("Службени гласник РС", бр. 62/2006, 47/2011 и 93/2012).

С обзиром на дуг временски период за који је самодопринос уведен, Филијала Вршац Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање била је дужна, пре обуставе дела пензије на име самодоприноса корисницима који су право на пензију остварили након увођења истог, да утврди да ли испуњавају услове за ослобађање од обавезе плаћања самодоприноса, у смислу члана 8 одлуке, и то према износу последњег познатог просечног месечног нето примања, односно зараде у Републици у време остваривања права на пензију.

На основу свега изнетог Покрајински омбудсман је након завршетка истраге заузео став наведен у мишљењу и препоруци.

ПОКРАЈИНСКИ ОМБУДСМАН

Анико Мушкиња Хајрих